

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VII. évfolyam

2010/2. sz.

A világháló – kihívások, lehetőségek, feladatok Vajon megint lemaradunk?

Az egyházi könyvtárak történetével kapcsolatosan többször leírtam már, hogy nem szabad elfelejtenünk: az Egyház elsődleges feladata az evangelizáció, majd a szociális tevékenység, és csak ezután következik a kultúra, ahová az egyházi iskolák, sajtó, könyvkiadás, média stb. között az egyházi könyvtárak ügye is tartozik.

Ezért és így érthető tehát, hogy a rendszerváltozás, 1989 után az újra szabadon működhető Egyháznak nem a kulturális életbe való visszatérés és részvétel volt az első gondja. Már csak azért sem, mert több „világi területen” is fenntartóként, munkáltatóként kellett fellépniük és működniük, hogy az „új világban” megtalálják a helyüket: hogy elfogadják őket és elfogadtassák magukat, hogy hozzájussanak anyagi és egyéb támogatásokhoz. Mindezt a változást az adott és új gazdasági, jogi, társadalmi stb. viszonyok között kellett tenniük, ami újabb kihívásokat jelentett. Nem csoda, hogy évekbe telt, míg ezt az új szerepet megtanulták. De vajon mennyire tanulták meg?

A rendszerváltozást követő években az egyházi könyvtárak megtapasztalhattak bizonyos egymásra mutogatást az egyházi és az állami fenntartók részéről; mindkét fél úgy érezte, hogy a másiknak nagyobb az anyagi kötelezettsége ezekkel a könyvtárakkal szemben. Még jó néhány évnek kellett eltelnie, mire felébredtek kényszerű álmukból, vagy a működő, de zárt könyvtárak elkezdtek felzárkózni annak az intézménynek a szintjére, amelyet a könyvtár elnevezés jelöl.

Mindez nemcsak az egyházi könyvtárakra, hanem az első bekezdésben emlegetett egyéb kulturális tevékenységekre és területekre (egyházi könyvkiadás, sajtó, egyéb média, oktatás) is érvényes.

Az egyházi sajtó 20. századi történetével foglalkozva vettem kezembe a Magyar Szemle 2007. évi 11-12. számát és a Távlatok című folyóirat 2010. 87. számát. A Magyar Szemleben Fáy Zoltán kolléga így ír „A katolikus sajtó és a rendszerváltás” című írásában: „A rendszerváltás meglehetősen készületlenül érte a történelmi egyházakat, és ez jól látható a nyilvánosság visszaszerzésének vontatottságában. Részint megfélemlítettségből, gyávaságból, bizonytalanságból nem tudtak élni a megnyíló lehetőségekkel, s a váratlanul támadt piaci versenyben történő lemaradást később is csak részben sikerült pótolni. ... A történelmi egyházak, s ezek közül a legnagyobb, a katolikus egyház késlekedése és a sokszor valóban ügyetlen, szervezetlen, színvonalatlan alulról szerveződő újságalapítási próbálkozások nyomán megindult ellehetetlenítési kísérlet ... jelentősen megnehezítette az értelmes társadalmi párbeszédet, az egyre szélesebb leszakadó rétegek megszólítását, és ezáltal saját célkitűzésük, az evangelizáció elé gördített akadályt.”

A cikk folytatásában az internet szerepéről, lehetőségeiről és kihívásáról van szó: „A világháló nagyon sokrétűen szolgálja az információközvetítés igényeit, és e téren talán a sokféle egyéni, minden adminisztrációt mellőző kezdeményezés hatására gyorsabban történtek lépések a történelmi egyházak részéről. Ugyanakkor a világhálón megjelenő egyházi lapok képtelenek kitörni saját szűk felhasználói rétegükből, néhány igen ritka példától eltekintve szinte zárt levelezőlistaként működnek. Pedig az ezredforduló utáni években az egyházi kommunikáció sokféle célt ellátó (belső dialógus, kívülállók megszólítása, kulturális értékek közvetítése, evangelizáció) és hatékony működésének a záloga a világhálón való minél relevánsabb megjelenés lesz. Hogy ez mennyiben sikerül, a következő néhány esztendő kérdése lesz.”

Az idézetet olvasva felmerül az olvasóban, hogy miközben a rendszerváltozást megelőző évtizedekben elszenvedett lemaradást is alig-alig sikerült behoznia az egyháznak a kulturális területen végzett munkájában, megint megvan annak a veszélye, hogy lemarad.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VII. évfolyam

2010/2. sz.

A Távlatok című folyóirat 86. kötetének (2010. Húsvét) első írása a folyóirat jövőjéről szól. „... közel egy évtizeddel ezelőtt kezdett el tárgyalni a provinciánk vezetősége az illetékesekkel arról, hogy a sajtóapostolságnak szentelt két lapunk, a havi A Szív újság, majd magazin és a negyedéves Távlatok folyóirat helyett a rendtartománynak egyetlen havi lapja lehetne. Mivel mostanra [anyagi] „tartalékunk... kimerült, és a magyar jezsuita rendtartomány nehezen tudna két folyóiratot támogatni, ebben az évben megszűnik a Távlatok. ... Tudatában vagyunk annak, hogy két lapunk olvasóközönsége meglehetősen különböző, és számítunk a fokozatos átállás nehézségeire. Már több mint egy éve... folyamatban van a magazin átalakítása havi folyóirattá”.

A megszűnés-összeolvadás okairól így írnak a szerkesztők: „Ezt a provincia anyagi helyzetén kívül ilyen megfontolások is javallják: a havi lap frissebb híreket, tájékoztatókat közölhet; egyébként a mai olvasók, főleg a fiatalabbak inkább rövidebb, szellősebb írásokat olvashatnak hosszabb, szakszerűbb tanulmányok helyett. Ilyen tanulmányok inkább gyűjtőkötetekben és szaklapokban jelennek meg. Tény az, hogy az egyre terjedő internetezés, honlapok, webhelyek használata, valamint az interaktív blogozás egyre inkább kiszorítja a nyomtatott sajtót, bár – természetesen – nem teszi fölöslegessé, hiszen nem mindenki rendelkezik számítógéppel”.

Az egyházi sajtót figyelők tudják, hogy – anyagi okokra hivatkozva – a Mérleg című folyóirat sem tud már nyomtatott formában megjelenni.

A pénzügyi – gazdasági gondok valóban komoly problémát jelentenek, de az internet esetében többről, nagyobb kihívásokról és lehetőségekről van szó, ahogy ez a fenti idézetből is kitűnik.

A Távlatokban olvasható szerkesztőségi tájékoztató utal az Európai Médiafelelős Püspökök Bizottsága (CEEM) római összejövetelén, 2009 novemberében a Bizottság elnökének, Mgr J. M. di Falco Léandri előadásának néhány gondolatára, amely szerint napjainkban „digitális módon végzett evangelizálásról” kell beszélnünk. A magyarázat és ajánlás így szól: „Az Internet nem csupán eszköz az Egyház szolgálatában, hanem használata és működése kihívás és interpelláció is az Egyház számára. ... Kialakulóban van a katolikus kommunikáció új hálózata, amely fokozott felelősségvállalásra szólítja valamennyi aktív résztvevőjét (sajtó, rádió, televízió). Fel kell készülni és ki kell használni az új lehetőségeket. Tudatosítani kell, hogy a kommunikáció mindig meghallgatással kezdődik, és ez vonatkozik az evangelizálásra is. Nemcsak hirdetni az evangéliumot, hanem figyelni az emberek lelki szükségleteire, meghallgatni őket. A papok vegyék körül magukat a digitális világban járatos világiakkal, akik segítik megvalósítani a plébániai honlapokat, az Internet használatát az evangelizálásban. ... Ha a fiatalok nem jönnek az Egyházhoz, ez azért van, mert az Egyház távol van a fiatalok világától. Felhasználva az Internetet... feléjük kell közelednie, hogy párbeszédet kezdjen velük. Sok pap azt gondolja, hogy az internet virtuális valósága fölösleges, a személyes kapcsolat a fontos. Igaz, hogy a személyes kapcsolatról nem szabad lemondani, de a hittől, Egyháztól távol állókat az Interneten keresztül el lehet érni, hiszen ez az emberek mindennapi életének integráns részét alkotja.”

Az egyház mi (is) vagyunk. Az ajánlás és figyelmeztetés a lehetőségekre mindannyiunknak szól, dolgozzunk bármely (egyházi) kulturális területen.

Ásványi Ilona